

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΤΟΣ Γ' ΤΕΥΧΟΣ 4 (21) _____
_____ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1924

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ : 'Ο Παππούς.
- Γ. Θ. ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΣ : 'Ο Ποιητής Κ. Π. Καβάφης.
- Ε. V. BASSERMANN · GIORDAN : 'Ο Μαύρος Γάτος.
- LORD N. BYRON : 'Η Κόρη τής 'Αθήνας.
- P. X. : Μπάιρον.
- CH. BAUDELAIRE : Ξωτικό Μύθο.
- ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ : 'Η Ζωή ἐν Τάφω.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΔΡΑΧ. 2.50
ΦΡ. Γ. 2.—

ΚΝΥ 187/1924.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΤΟΣ Γ'

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1924

ΤΕΥΧΟΣ 4 (21)

Ο ΠΑΠΠΟΥΣ

Στὸ ἀρχοντικὸν ἡμίφω; τῶν παλιῶν του δωματίων
ἐπέθανε ὁ παππούς, μετὰ τὴν μεγάλην του ἱστορίαν.

Σὲ μιὰ γωνιά τοῦ ἀρχοντικοῦ καὶ σκυθρωποῦ μεγάρου,
ποῦ τότῃ οἱ γιοὶ του καὶ οἱ ἀβροὲς του νῦφε; τὸ λαμπρύνουν,
ἔσβυσεν ἤσυχᾶ ὁ λευκός; ὁ γέρος;, ξαπλωμένος;
μέ; στὴν ὑπομονητικὰ καὶ αἰῶνια πολυθρόνα.

Ἐκεῖ περᾶσαν τὰ στερνὰ, τὰ εἰρηνικὰ του χρόνια
καὶ ἐκεῖ ἐρχόνταν — μακρινές; μεγάλε; συνοδοίε; —
οἱ ἀναμνήσει; τῶν ἐνδόξων χρόνων νὰ τὸν βροῦνε;
Οἱ θάλασσε; ποῦ ἐγνώρισε καὶ οἱ χώρε; ποῦχε ἀράξει
καὶ οἱ καπνοὶ μιᾶ; τρομερῆ;, ἐνδόξου ναυμαχίαι;.

Ἐκεῖ τὸν καλημέριζαν οἱ νῦφε; του καὶ οἱ γιοὶ του
καὶ ἐκεῖ τὰ παιγνιδιάρικα τ' ἀγγόνια του τὸν ζῶναν
καὶ σὰν τρελλὰ τριγύρω του σκιρτούσανε γατάκια.

Τώρα τὸ κάδρο του λαμπρό, μετὰ ναυτικὴν στολὴν
θὰ μπῆ μιὰ; μετὰ τὰ παλιὰ τὰ κάδρα τῶν παργόνων.

Πάει ὁ παππούς; — μὰ τόσο ἀδρῆ ἢ ἀνάμνησή του μένει
ποῦ τ' ἀγγονάκια του φαιδρὰ θὰ τρέχουν νὰ τὸν βροῦνε
καὶ θ' ἀποροῦνε βρίσκοντα; τὴν πολυθρόνα του ἄδεια.

Καὶ χρόνια ἀκόμα ἢ εἰρηνικὴν συλουέτταν του θὰ ζῆ
στὰ ἔπιπλα, στοὺς χάρτε; του καὶ σ' ὅ,τι εἶχε ἀγαπήσει,
στὸ ἡμίφω; τῶν ἀρχοντικῶν, παλιῶν του δωματίων.

ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

(Συνέχεια και τέλος)

“Α, ή Τέχνη τής Ποιήσεως τι παρήγορο πράγμα πού είναι. Μας μεταφέρει, για λίγες στιγμές, σε παρασμένες εποχές, πού αφήσαμε κάτι από τó είναι μας. Ο Καβάφης συχνά περιπλανάται στη σφαίρα τών παρασμένων αυτών εποχών:

Η κάμαρα ήταν πτωχική και πρόστυχη,
κρυμένη άπάνω από τήν ύποπτη ταβέρνα.

Κ' έκει στο λαϊκό, τó ταπεινό κρεβάτι
είχα τó σώμα τού έρωτος, είχα τά χείλη
τά ήδονικά και ρόδινα τής μέθης—
τά ρόδινα μις τέτοιας μέθης, πού και τώρα
πού γράφω, έπειτ' από τόσα χρόνια,
μές στο μονήρες σπίτι μου, μεθ' ξανά.

“Επειτά από τόσα χρόνια έρχονται να καταλάβουν μιá θέση στους στίχους του και οί γεμάτοι από λαγνεία και πάθος νεανιοί του έρωτες.

“Άλλοτε πάλι κάτι άλλω τυχαία πράγματα ξαναφέρνουν στο λογισμό του ένα νέο περιστατικό τής ζωής του:

Κοιτάζοντας ένα υπάλληλο μετ'ο γκριζε
θυμήθηκα δυό ώραια γκριζα μάτια
πού είδα' θάνατο είκοσι χρόνια πριν . . .

Τό έργο τού Καβάφης είναι γεμάτο από τίς αναμνήσεις αυτές. Ξαναζούν στη μνήμη του μ' άλλες τίς λεπτομέρειές των:

Τήν κάμαρην αυτή, πόσο καλά τήν ξαίρω.
Τώρα νοικιάζεται κι' αυτή κ' ή πλαγινή
για έμπορικά γραφεία.

Κοντά στην πόρτα έδω ήταν ό καναπές,
κ' εμπρός του ένα τουρκικό χαλί
σιμά τó ράφι με δυό βάζα κίτρινα.
Δεξιά—όχι, αντικρύ, ένα ντολάπι με καθρέφτη.
Στη μέση τó τραπέζι όπου έγραφε.

κ' οί τρεις μεγάλες ψάθινες καρέγλες.
Πλάι στο παράθυρο ήταν τó κρεβάτι,
πού αγαπηθήκαμε τόσες φορές.

Πόσο άπλή και ύποδλητική περιγραφή τού καλιού δωματίου, πού αγαπήθηκε τόσες φορές με μιá άγνωστη έρωμένη. Στα ποιήματα τού Καβάφης ή γυναίκα περνά σαν θραμα φευγαλέο μ' όλη τή γοητεία του. “Ο μελετητής τους τίποτε συγκεκριμένο δέν μπορεί ν' ανακαλύψει.—
—Μιά άόριστη σιλουέττα, δυό γκριζα μάτια, μιá ευωδιά σάρκας.—
—Νά όλη ή παράστασις τής γυναίκας στο έργο του. Κανέναν ύμνο προς τήν γυναίκα δέν ακούγεται. “Ο προορισμός τής γυναίκας στο έργο τού Καβάφης είναι να ίκανοποιήθει μιá στιγμιαία μας όρεξη. “Αγάπησε τή γυναίκα για τήν απόλαυση πού τού χαρίζει τó σώμα της. “Ανώτερον έρωτα γι' αυτήν δέν αίσθάνθηκε. “Η μεγαλύτερη συγκατάθεσις πού μπορεί να κάνει είναι να τή θεωρήσει σά μιá κοινή φίλη του.

Τήν πλαστικότητα και εδγραμμία τού σώματος ό Καβάφης προσπαθει να τή βρει στο σώμα τού έφήβου, στην «χαριστάτην ήδην τού ύπηνήτου» καθώς λέγει ό Πλάτων. Σάν τó Σωκράτη είναι γοητευμένος από τούς ώραίους “Αλιειτιάδες, πού με τόση χάρη κι άπλότητα χαρακτηρίζει στα ποιήματά του τή λαγνεία τού εφηβικού τούς σώματος:

Τό συμπληρωτικό του πρόσωπο, κομμάτι ώχρ'ό
τά καστανά του μάτια, σαν κομένα
είκοσι πεντ' έτών, πλην μοιάζει μ' άλλον είκοσι
με κάτι καλλιτεχνικό στο ντύσιμό του
— τίποτε χρώμα τής κρατάτας, σχήμα τού κολλάρου —
άσκόπως περιπατεί μες στην όδό,
άκόμη σαν ύπνοτισμένος άπ' τήν άνομη ήδονή,
άπό τήν πολύ άνομη ήδονή πού άπέκτησε.

Τόν ένθουσιάζει ή όμορφιά τών νέων. Κουρασμένος άπό τήν εργασία τής ημέρας ζητεί ό ποιητής να ξεκουραττή, εξετάζοντας μιá ζωγραφιά, πού προσάφει στο μάτι του:

Στη ζωγραφίαν αυτή κοιτάζω τώρα
ένα ώραίο άγόρι πού σιμά στη θύσι
έπλάγιασεν, άρσ' ό' άπέναμε να τρέχει.
Τι θείο παιδί' τι θείο μεσημέρι τó έχει
παρμένο πια για να τó άποκοιμήσει. —

“Ο « Τεχνουργός κρατήρων » του, ανάμετα άπό τά λουλούδια και τά ρυάκια πού σκαλίζει σ' ένα κρατήρα, προωρισμένο για τó σπίτι τού “Ηρακλείδη «ένθα καλαιθήςια πολλή έπικρατεί », τοποθετεί

Έναν ώραϊον νέον,
γυμνόν, έρωτικόν· πού μές στο νερό τήν κνήμη
τήν μίαν του έχει άκόμη. —

‘Ο Καδάφης ένσυχρώνει στο πρόσωπό του τόν ‘Αρχαίο ‘Αλεξαντρι-
νό σχολιαστή και γραμματικό. Είναι όδερμηνευτής και σχολιαστής άρ-
χαιών κειμένων, πού ύλως τυχαίως έπεσαν στα χέρια του. Είναι ό
ιστορικός έρευνητής πού προσπαθεί νά εξακριβώσει μιá άγνωστη λε-
πομέρεια τής ‘Ιστορίας:

Έν μέρει για νά εξακριβώσω μιá εποχή,
έν μέρει και τήν ώρα νά περάσω,
τήν νύχτα χθές πήρα μιá συλλογή
έπιγραφών των Πτολεμαίων νά διαβάσω.

.....
‘Όταν κατόρθωσα τήν εποχή νά εξακριβώσω
θάρνα τό βιβλίό άν μιá μνεία μικρή,
κι άσήμαντη, του βασιλέως Καισαρίωνος
δέν ειλκυε τήν προσοχή μου άμέσως. . . .

‘Α, νά, ήρθες σύ με τήν άόριστη
γοητεία σου. Στην ιστορία λίγες
γραμμές μονάχα βρίσκονται για σένα,
κ’ έτσι πιδ έλαύθηρα σ’ έπλασα μές στον νοϋ μου.

Μή μπορώντας νά βρεί ό ιστορικός Καδάφης αρκετά στοιχεία για
τή ζωή και δράση ένός ιστορικού προσώπου, παραμερίζει κι αφήνει
τόπο στον ποιητή Καδάφη ‘Η φαντασία του συμπληρώνει όλα τά έν-
διάμεσα κενά και μίς παρουσιάζει ένα νέο Καισαρίωνα άγνωστο στην
ιστορία:

Σ’ έπλασα ώραϊο κ’ αισθηματικό.
‘Η Τέχνη μου στο πρόσωπό σου δίνει
μίαν ένειρώδη συμπαθητική έμορφιά.
Και τόσο πλήρως σε φαντάσθηκα,
πού χθές τήν νύχτα άρχά, σαν έσθυεν
ή λάμπα μου — άφιστα έπίτηδες νά σβύνει —
έθάρεψα πού μπήκε; μές στην κάμαρά μου,
μέ φάνηκε πού εμπρός μου στάθηκες· ως θά ήσουν
μές στην κατακτημένην ‘Αλεξάνδρεια,
χλωμός και κουρασμένος, ιδεώδης έν τή λύπη σου,
ελπίζοντας άκόμη νά σε σπλαγνισθοϋν

οί φαύλοι — πού ψιθύρισαν τό «Πολυκαισαρίη»

‘Ιδεώδη έν τή λύπη του. ‘Ετσι τόν φαντάσθηκεν ό ποιητής. Με μιá
άπλη φράση δίνει στο στίχο του έλλη τή μεγαλοπρέπεια τής ποιη-
τής του.

‘Η άγάπη του Καδάφη στην έρευνα και διαπίστωση ιστορικών άλη-
θειών φθάνει στο κατακόρυφο σημείο στην εξέταση μιáς έπιτύμβιας
πλάκας, πού προσπαθεί νά συμπληρώσει τις φθαρμένες άπό τόν καιρό
λέξεις, δίνοντας; μιá συνολική εικόνα του έπιτυμβίου. Ένεργεί ως κα-
θαρός γραμματικός και αρχαιοδύφης:

Με δυσκολία διαβάζω
«Κύ[ρι]ε ‘Ιησοϋ Χριστέ».
«Έν τώ μη[νι] ‘Αθϋρ»
Στή μνεία τής ηλικίας
τό Κάππα Ζήτα δείχνει
Μές στα φθαρμένα δλέπω
Μετά έχει τρεις γραμμές
μά κάτι λέξεις θγάζω —
κτώπιν πάλι «δάχρυα»,
Με φαίνεται πού ό Λεύκιος
Έν τώ μη[νι] ‘Αθϋρ

στην πέτρα τήν αρχαία
‘Ενα «Ψυ[χ]ήν» διακρίνω.
«‘Ο Λεύκιος[ς] έ[κ]κοιμήθη».
«Έβί[ω]σεν έτών»,
πού νέος έκοιμήθη.
«Αύτο[ν] . . . ‘Αλεξάνδρεια».
πολύ άκρωτηριασμένες·
σαν «δ[ά]κρυα ήμϋν», «όδόνην»,
και «[ή]μ[ιν] τοίς [φ]ίλοις πένθος».
μεγάλως θ’ άγάπηθη.
ό Λεύκιος έκοιμήθη.

‘Ο Καδάφης άγάπησε τους ‘Αλεξανδρινούς. ‘Αγάπησε τήν πόλη
τους, τήν ιστορία της, τους βασιλείς της, τους έφήβους της. Με μιá
άπέραντη άγάπη περιβάλλει κάθε τι αλεξανδρινό. Είναι γνήσιος από-
γονος του Σακκά και του Προφυρίου. ‘Ανασταίνει στο έργο του έλλη τή
δόξα των Πτολεμαίων. Νοιώθει νά τόν κρατεί κάτι αναπόσπαστα δε-
μένο με τήν πόλη αυτή της γοητείας. Τήν άγάπησε όσο δέν άγάπησε
τόν έαυτό του. Καδάφης σημαίνει ‘Αλεξάνδρεια. Κ’ ή ‘Αλεξάνδρεια
παντοϋ τόν ακολουθεί:

Είπες: «Θά πάγω σ’ άλλη γή, θά πάγω σ’ άλλη θάλασσα.
Μιά πόλις άλλη θά βρεθεί καλύτερη άπ’ αυτή».

.....
Καινούργιους τόπους δέν θά βρεις, δέν θάβρεις άλλες θάλασσες.
‘Η πόλις θά σε ακολουθεί. Στους δρόμους θά γυρνάς
τους ίδιους. Και στες γειτονίες τες ίδιες θά γερνάς·
και μές στα ίδια σπίτια αυτά θ’ άσπρίζης.

‘Οχι, δέ θ’ αφήσει τήν ‘Αλεξάνδρεια. Κάτι άνώτερο, κάτι μοιραίο
τό προστάζει. Δέ θά της πεί τό «χαίρε», για νά πάει σ’ άλλη γή,
σ’ άλλη θάλασσα. ‘Η πόλη θά τόν ακολουθεί παντοϋ ως τις τελευταίες

του στιγμής. Τότε θά της πεί το στεγνό « χαίρε », γιὰ νὰ πείσ᾽ ἄλλη σφαίρα, ἀφήνοντας στή γῆ της ὅ,τι ἀγάπησε. Τότε ἔτοιμος ἀπὸ καιρὸ γιὰ τὸ αἰώνιο ταξίδι θὰ τραγουδήσει τὸ τελευταῖο του τραγούδι:

Σὺν ἔτοιμος ἀπὸ καιρὸ, σὰ θαρραλέος,
σὺν ποὺ ταιριάζει σε ποὺ ἀξιώθηκες μιὰ τέτοιον πόλη,
πλησίασε σταθερὰ πρὸς τὸ παράθυρο,
κι ἄκουσε μὲ συγκίνησιν, ἄλλ' ὄχι
μὲ τῶν δειλῶν τὰ παρακάλια καὶ παράπονα,
ὡς τελευταίαν ἀπόλαυση τοὺς ἤχους,
τὰ ἐξαιτιατὰ ὄργανα τοῦ μυστικοῦ θιάσου.
κι ἀποχαιρέτα την, τὴν Ἀλεξάνδρεια ποὺ χάνεις.

*Ἔτσι στὸ τελευταῖο μας βράδυ, τὰ μεσάνυχτα, τὴ δωδεκάτη ὥρα τοῦ βίου μας, θὰ σβύσει τὸνεῖρο τῆς ζωῆς μας! μὲ τοὺς ἤχους τοῦ μυστικοῦ θιάσου, ἀφήνοντας τὴν ψυχὴ μας νὰ φτερουγίσει ἀνάμεσα ἀπὸ τίς μυστηριώδεις μελωδίαις τοῦ Θανάτου. Θὰ χάσουμε τὴν Ἀλεξάνδρεια τῶν ἀναμνήσεων, τῶν πόθων καὶ τῶν ἐλπίδων μας. Κι ὁ ποιητὴς θ' ἀφήσει γιὰ πάντα τὴ δική του Ἀλεξάνδρεια μὲ τὰ φῶτα καὶ τὸ πνεῦμα της. Τὴν Ἀλεξάνδρεια ποὺ ἀγάπησε «μέχρι πηλὴ τρωε».

Τὸ ἔργο τοῦ Καδάφη ἀξίζει πλατύτερη καὶ συστηματικώτερη ἀνάλυση. Περιωρισμένοι στὸ στενὸ χῶρο ὀρισμένων σελίδων, δὲν μπορέσαμε παρὰ ν' ἀγγίξουμε μόνο τὰ οὐσιωδέστατα γνωρίσματα τῆς τέχνης του, προσπερνώντας καὶ παραμερίζοντας ἕνα σωρὸ ἄλλες σημαντικὲς λεπτομέρειες. Ὁ αὐτηγὸς κι ἀμερόληπτος μελετητὴς τοῦ ἔργου τοῦ Καδάφη πρέπει κυρίως νὰ προστέξει σὲ δύο θεμελιώδη γνωρίσματα τῶν ποιημάτων του, πίσω ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀμπαρώνονται οἱ κατακριτές του, γιὰ νὰ τοῦ ἀμφισδητήσουν κάθε ποιητικὴ ἀξία: Τὸ γλωσσικὸ τοῦ ἰδίωμα κ' ἡ περιφρόνησή του στοὺς κανόνες τῆς μετρικῆς.

Φύσει ἀνυπότακτος ὁ ποιητὴς δὲ θέλει νὰ γνωρίζει περιορισμούς, ὑποτάσσοντας τὴ διάθεσή του σὲ κανόνες καὶ δόγματα. Ἐργάζεται, καθὼς εἴπαμε καὶ στὴν ἀρχή, μόνο γιὰ τὴν Τέχνη καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν ἐντύπωσή ποὺ κάνει ἡ Μοῦσα του. Μὲ δυὸ τέτοια ἀσυνήθιστα φορέματα ντυμένη, φαντάζει στὰ μάτια τῶν « πολλῶν » σὺν ἕνα ἰδιότροπο κ' ἐξωφρενικὸ πλάσμα, ἀσυμβίβαστο μὲ τὸ περιβάλλον ποὺ δημιούργησε γύρω τους μιὰ μακρυὰ συνθήσια καὶ μιὰ ἀνεξέταστη παράδοση. Ἐνα γυμνασμένο ὅμως καὶ διεισδυτικὸ μάτι ἀνακαλύπτει κάτω ἀπὸ τὰ πρωτότυπα αὐτὰ φορέματα τὴν Ποίηση, τὴν

ἀληθινὴ Ποίηση, ποὺ χαρακτηρίζει τὸ σημαντικό ἔργο τοῦ Καδάφη.
Ὁ Καδάφης ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξοχήν φαινόμενο τῆς ἐποχῆς του. Κι ὡς ἕνα τέτοιο φαινόμενο, ὡς ἕνα φωτεινὸ μεταίωρο θὰ τὸν ἐξετάσει ὁ κριτικὸς τοῦ μέλλοντος.

Γ. Θ. ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΣ

E. V. BASSERMANN-GIORDAN

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΓΑΤΟΣ

Οἱ δυὸ γερόντοι καθόντανε γεμάτοι γαλήνη στὴν ταράτσα τοῦ κήπου, στὸ ἐξοχικὸ τους σπιτάκι. Ἦτανε μιὰ νύχτα στὴν καρδιά τοῦ καλοκαιριοῦ: Σκοῦρα καὶ μεγάλοπρεπα στέκονταν τὰ δέντρα τοῦ γειτονικοῦ περιβολιοῦ. Ἀνέβαιναν στὸ φωτεινὸ τὸν οὐρανὸ, κεντημένο μ' ἀστέρια, ποὺ ἀνοιγόκλειναν σὰ χαδιάρικο ματάκια. Στὸ ἀσθενικὸ ἀργυρόφωτο γυάλιζε ἡ ἀπλωπιὰ τοῦ γραπιδιοῦ. Μερικὰ σκαλοπάτια ἀπ' τὴν ταράτσα σ' ἔφερναν ἐκεῖ. Ροδωνιές κι ἄλλα χομόδεντρα σηκώνονταν ἀνάμεσα στὴ γλωρασιά. Ἀπὸ τὸ Γαλαξία κι ἀπ' τοῦ Περσέα τὸν ἀστερισμὸ κυλοῦσε κανένα πεφτάστρι, ἔτσι σὰ νᾶθελε νὰ φέρει μυστικὰ στὴ Γῆ ἀπ' τὸν Οὐρανὸ.

Καμμιά πνοή, κανέναν θόρυβο. Τὸ κάθε τι ἦτανε ἤσυχο στὴ μακρινὴ ἔκτατη. Ὡς καὶ μιὰς πηγούλας τὸ μούρμουρο στὸν κήπο ἦτανε τόσο ἀλαφρὸ, λὲς κι ἀκούτανε σὺν τὴν κλεψύδρα τοῦ Ἀπείρου.

Τότε, μετὰ σ' αὐτὴ τὴν ἡσυχία, ξαφνικὰ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ περιβολιοῦ γλίστρησε σιγά, σιγά, κι ἀκούσθηκε τὸ ἐρωτιάρικο παράπονο ἐνὸς γάτου.

Ἡ γερόντισσα κοίταξε πάνω ἀπὸ τὸ ἐργόχειρό της. Στὴν κουρασμένη της μορφὴ πλανιότανε σὰ μιὰ γαλήνια ἔκφραση τοῦ δειλινοῦ τῆς ζωῆς. Τὰ χνάρια ἀπὸ τίς φροντίδες κι ἀπὸ τίς ἐννοιες δὲν μπόρεσαν νὰ σβύσουν τὴ γαλήνη αὐτὴ. Τὴν ἔκαναν πιὸ ὁμορφὴ καὶ πιὸ γλυκιά.

Τὸ διάφανὸ της χέρι ἀνασήκωσε λίγο τὸ ἀμπαζοῦρ τῆς λάμπας κι ἀνέδασε τὸ φυτίλι.

— Βλέπεις καλὰ, Βίχτορ; Μὰ δὲ σοῦ κουράζονται πιὰ τὰ μάτια ἀπ' τὸ πολὺ διάβασμα;

Ὁ γέρος ἔδγαλε μ' ἀργὴ χειρονομία μὰ μεγάλα του γυαλιὰ.

Κοίταξε πάνω. Τό δλέμμα του σά νά γύριζε σ' ένα ξένο κόσμο. Κατόπι κατέβασε τὰ μάλιστα του και κοίταξε με καλωσύνη και με θέρμη, με και με λίγη έκφραση πονηρίας τή γυναίκα του.

— Και πάλι ο Γουστίνος Κέρνερ με τις ιστορίες του για τὰ πνεύματα; ρώτησε 'κείνη μ' αλαφρή επίπληξη.

Τότε ο γέρος έπιασε με τρυφερότητα πάνω απ' τὸ τραπέζι: τὰ δυὸ της χέρια, και,

— Είναι κάποια ανακούφιση, εἶπε, νά ξέρει κανείς πὸς ἐδῶ στή Γῆ εἴμαστε μόνο ξένοι, ταξιδιώτες για μιάν ἄλλη χώρα. Μά ἡ ἄλλη χώρα, ἄραγες, θάνατι πιὸ ὀμορφη; Ἐδῶ εἴμαστε τοῦλάχιστο εὐχαριστημένοι απ' τὰ σαράντα χρόνια, πρὸ πάντων, πὸς ζήσαμε μαζί. Θᾶθελα νά μὴν ἔφευγα ἀκόμα ἀπὸ δῶ, και μάλιστα, ἀπὸ κοντά σου. Ἐν διαβάσει κανείς πὸς φτωχική και κωμική φάττα πέρνουν τὰ πνεύματα τῶν πεθαμένων για νά φανερωθῶν σέ μᾶς, τότε, θ' ἀμφιβάλλει για τήν ὀμορφιά τοῦ ἄλλου κόσμου, πὸς μᾶς περιμένει . . . Είναι μιὰ κουτὴ ἱστορία πὸς βγαίνει φάντασμα στὸ παλιὸ μοναστήρι τοῦ Μάουλμπρον, πὸς στοὺς διαδρόμους και στὶς γυριστὲς σκάλες κάτι μουγκρίζει, και πὸς στὶς κίμαρες, πάνω στήν καρδιά τῶν κοιμισμένων, κάτι θαρὸ πέφτει σά μολύδι. Δένε πὸς ἂν ἔχει κανείς τήν ἀφοσίω νά κοιτάξει, δὲ βρίσκει τίποτε, παρὰ ἓνα μαῦρο γάτο πιὸ μεγάλο και πιὸ ψηλὸ ἀπὸ τοὺς συνειθισμένους, με χωρὶς τίποτε τὸ ἰδιαίτερο. Κανείς δὲ μπορεῖ νά τὸν πιάσει, μ' ὄλο πὸς ἔχουνε κηρύξει για ἀμοιβή εἴκοσι χρυσὰ φλουριά.

— Ἄσε τις ἱστορίες τῶν φαντασμάτων, Βίχτορ· θὰ τις βλέπω σι' ὄνειρό μου. Σ' ὄλα τὰ χρόνια μας τίποτε τέτοιο δὲν εἶδαμε· γιατί, λοιπόν, νά πιστέψουμε σ' αὐτά;

— Θᾶπρεπε ὄλοι νά τὰ δοῦνε για νάναί ἀλήθεια; Ἐπειτα μπορεῖ κ' ἔμεις νά τὰ δοῦμαι πιὸ ὕστερα. Μά σὺ δὲν ἀγαπᾶς τοὺς γάτους.

— Μά, γιατί τρώνε τὰ κοττύφια μου, πὸς μ' ἐνθουσιάζουν τὸ καλοκαίρι.

Ἐδῶ ἀκούστηκε πιὸ στριγγιὰ, σά συμωμένη, ἡ φωνή τοῦ γάτου ἀπὸ κοντύτερα. Ἐπειτα πάλι ὄλα γαλήνεψαν. Τὸ φεγγάρι ἔριχνε τὸ μαλακὸ φῶς του πάνω ἀπὸ τήν πεδιάδα, πάνω ἀπὸ τήν πηγούλα, πάνω ἀπὸ τοὺς φράχτες και τις πρασιές.

Ὁ γέρος ἔκλεισε τὸ βιβλίο και σηκώθηκε.

— Ἐμμε, εἶπε τώρα φαιδρά· ἂν λοιπόν, πρὶν ἀπὸ σένα φύγω για τὸν ἄλλο κόσμο και θέλω νά σ' ἐπισκεφθῶ κάποτε με νέα μορφή, νά, σάν ἓνας μεγάλος μαῦρος γάτος, για νά σοῦ δείξω πὸς ὑπάρχω ἀκόμα και περιμένω τή γατούλα μου, θᾶται και τότες ἀκόμα ἐχθρὰ

τῶν γάτων; . . .

— Μά, Βίχτορ, τότες ἀλλάζει τὸ πρόμα. Ἐν ἤτοινα σὺ, θὰ σὲ χᾶιδενα, θὰ σ' ἀγαποῦσα, θὰ σοῦδινα γλυκά, θὰ σὲ τάγιζα καθαρὸ γάλα, και θᾶθελα πολὺν καιρὸ νά μένεις κοντά μου.

Αὐτὸς προχώρησε ἀργὰ στήν πύρτα. Γύρισε, κοίταξε ἄλλη μιὰ φορά πίτω. Τῆς γέλασε, σά για χαιρέτιμα, και μπηκε στὸ σπίτι. Ἐκείνη ἔμεινε ἀκόμα λίγο σκεπικὴ. Ἐνι ἀλαφρὸ ἀγαρᾶκι φύτηξε φέρνοντας ἀπὸ μακρὸς τις μυρουδιές τῶν λουλουδιῶν πρὸ στὸ διάδα του ἀντάμωτε, και κάνοντας τις κορφές τῶν δέντρων ν' ἀνατριχιάζουν.

Σίμωνε νά τελειώθει ἡ ραφή. Ἐπειτα συμμάζεψε τοῦ ἐργοχείρου τὰ σύνεργα, σήκωσε τὸ κουδᾶρι της, και κατέβασε τή λάμπα.

Ἦτανε ἀργί. Κουρατμένα σηκώθηκε και πήρε τὸ πανεράκι της.

Τότες ἀκούστηκε μιὰ φοβιμένη φωνή, δυνατή, στήν ἡσυχία της σελιγρόφωτης νύχτας.

— Βίχτορ! . . . Κι ἀμέτως πιὸ δυνατὰ και πιὸ φοβιμένα:

— Βίχτορ! . . . Τὸ κουδᾶρι γλίτηρησε ἀπὸ τὸ πανεράκι, και με μεγάλα σάλτα πῆδηξε τὰ σκαλοπίτια και κυλίστηκε στὸ ρασιδι.

Στατυμένος βγήκε ὁ ἀντρας ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἡ γυναίκα, με χαμένη τή ματιὰ ἀπὸ τὸ φόβο, τὸν εἶλεπε τρέμοντας. Ἐπειτα τοῦδειξε με τὸ χέρι κατὰ τὸ ρασιδι. Καί, στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, πάνω στή γλωρὴ ἀπλωτιά, εἶδε νά φεύγει πηδώντας ἓνας μεγάλος μαῦρος γάτος.

Τότε, με τή μορφή χαρούμενη, πήρε τή γυναίκα του ἀπὸ τὸ μπράττο.

— Ὡστε εἶχες βίζιτα; τὴ ρώτησε σιγὰ και πονηρῶ.

— Σὲ φώναξα, τραύλιτε αὐτή, νά . . . τὸ κουδᾶρι μου ἔπεσε.

— Και γι' αὐτό; . . . Μά δὲν τὸν χᾶιδεψες, δὲν τοῦδωκες γάλα, και δὲν θέλητες νά τὸν κρατήσεις κοντά σου.

Ἐκρυψε τὸ κεφῆλι της ντροπιασμένη πάνω στήν πιστὴ του καρδί, και μουρμουρίζει:

— Σιγὴν τωρινὴ μορφή μου εἶται πιὸ ἀγαπημένος, κι ἔτσι θέλω νά σ' ἔχω κοντά μου για πολὺ ἀκόμα . . .

Τὰ δλέμματά τοῖς ἀνταμώθηκαν σὲ μιὰ τρυφερὴ στοργὴ τῶν γερατιῶν, πὸς ὄλα τὰ πέρασαν κι ὄλα τὰ νοιώθουν.

(Μετάφραση)

ΣΙΤΣΑ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

LORD N. BYRON

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Κόρη τῆς Ἀθήνας! στοῦ χωρισμοῦ τὴν ὥρα
 δός μου τὴν καρδιά μου, ὡ! δώσέ μου τὴν τώρα!
 ἢ μιά, πού ἀπ' τὰ στήθη ἔφυγε τὰ δικά μου,
 πάρε κι ὅ,τι μένει μέσα στά σωθικά μου
 κι ἄκουσε τὸν ὄρκο, πού φεύγοντα, θὰ πῶ:
 ζωὴ μου! σ' ἀγαπῶ.

Μὰ τίς δύο πλεξίδες, ποῦναι ὡ; τῆ γῆ ἀπλωμένες,
 κι ἀπ' τοῦ Αἰγαίου τίς αὔρες, ἐρωτοζητημένες;
 μὰ τὰ βλέφαρά σου, πού μέ γαγάτου κρόσι,
 τ' ἀνθομάγουλά σου φιλοῦν με ἀγάπη τόση!
 μὰ τὰ λαφομάτια, τὸ βλέμμα τὸ ἀγριοπό:
 ζωὴ μου! σ' ἀγαπῶ.

Μὰ τὸ χεῖλι ἐκεῖνο, πού ἀχόρταστα προσμένω,
 τὸ λιανὸ μεσάκι τὸ ζωναροσφυγμένο;
 μὰ τὸν ἔρωτά σου, πού δὲ μού φέρνει μόνους,
 μὰ ζευγαρωμένους με τὴ χαρά, τοὺς πόρους;
 μὰ τὰ λούλουδα ὅλα, πού με δική τους; γλώσσα
 φανερώνουν ὅσα
 με δικά μου λόγια δὲν ἔμπορῶ νὰ πῶ:
 ζωὴ μου! σ' ἀγαπῶ.

Κόρη τῆς Ἀθήνας! κι ἂν φεύγω γιὰ τὴν Πόλη,
 τὴν καρδιά μου ἢ Ἀθήνα καὶ τὴν ψυχὴ μου ὅλη
 θὰ κρατῆ γιὰ πάντα· μὴ με ξεχνᾶς, γλυκειά μου,
 σάν θὰ ζῆς μακριά μου.
 Καὶ μπορῶ ποτέ μου τὸν ὄρκο νὰ μὴν πῶ;
 ζωὴ μου! σ' ἀγαπῶ.

(Μετάφραση)

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΜΠΑΪΡΟΝ

1824 - 1924

Ὁ ὄρκο, ὁ γλυκὸς καὶ ὁ ἰδεολογικὸς ποιητὴς ὁ εὐγενικὸς ὅτι ἂν
 ἔβαν τίτλο πού κληρονόμησε, μὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν ψυχὴ του ὁ ἄνθρωπος
 πού ἔζησε γιὰ ἓνα ἀνώτερο ἰδανικὸ καὶ πέθανε γι' αὐτὸ ὁ λόρδος
 George Gordon Noel Byron γεννήθηκε στὸ Λονδίνο στίς 22 τοῦ
 Γενάρη στὰ 1788. Δὲν ἦτανε πλούσιος, ἀπεναντίας μάλιστα, γιὰ ἐκ-
 τὸς ἀπὸ ἓναν τίτλο καὶ 300 ἀγγλικὲς λίρες τὸ χρόνο, δὲν εἶχε κανέναν
 ἄλλο, σχεδόν, πόρο ζωῆς· εἶχε ὅμως μεγάλη ψυχὴ. Ἐφυγε ἀπὸ τὴν Ἀγ-
 γλία γιὰτι δὲ μποροῦσε νὰ ζήσει μετὰ τὴν τότε νοστοργία τῶν εὐγενῶν.
 καὶ γιὰτι ζητοῦσε νάβρῃ κάποιο εὐχότερο περιβάλλον, ἔβαν ὀρίζοντα
 ἀνοιχτότερο γιὰ νὰ εὐχριστήσει τὴ μεγάλη ψυχὴ του· γιὰ νὰ δώσει ζωὴ
 στὸ μεγάλο του ἰδανικόν.

Ὁ Μπαΐρον τὰ πρῶτα του γράμματα διδάχθηκε στὸ σχολεῖο τοῦ
 Ἀμπερτίν, ὅπου κ' ἔμεινε ὡς τὸ 12ο ἔτος τῆς ἡλικίας του. Στὶ 1801
 μπήκε στὸ δημόσιο ἐκπαιδευτήριον τοῦ Χάρου, καὶ μετὰ τέσσαρα χρόνια
 (1805) μπήκε στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καϊμπριτζ. Παντοῦ ξεχώριζε μετὰ
 τὴν τρελλὴ ζωὴ του, τὴν ποιητικὴν του εὐμισθησίαν, τοὺς ἐκκεντρικὸς
 τρόπους καὶ τίς ἀλλόκοτες ιδέες του. Στὶ 1805 ὁ Μπαΐρον νομφεύθη-
 κε τὴ Miss Anna Isabella Milbanke, ἀπ' τὴν ὁποῖαν ἀπέκτησε ἓνα
 κοριτσάκι, τὴν Ἀντζουέτι - Ἄδα, ὅπως τ' ὀνομάσανε. Μὰ μετὰ ἐνάμι-
 ση χρόνον ἀπὸ τὸ γάμου του, πῆρε διζύγιον.

Εἶναι γνωστοὶ σ' ὅλους οἱ κίτρι καὶ οἱ θυσίαις του γιὰ τὴν ἀπελευ-
 θέρωση τῆς Ἑλλάδος, πού τοῦ στόχεσαν καὶ τὴ ζωὴ του. Στίς 19 τοῦ
 Ἀπριλίη στὰ 1824, δεύτερη μέρα τοῦ Πάσχα, ὕστερ' ἀπὸ δεκαήμερον
 ἀσθένειας, ὁ Μπαΐρον ξεψύχησε στὸ Μεσολόγγι.

Τὸ πρῶτον τοῦ ἔργου, τίς «Ἔρωες Τεμπελιάς», ἐξέδωκε ὁ Μπαΐρον
 φοιτητῆς ἀκέραια, στὰ 1807. Κατακρίθηκε, ὅμως, μετὰ τὴν ἀσθηρότη-
 τα ἀπὸ τοὺς κριτικόν, ὥστε τὸν ἐκνευρίσανε καὶ τὸν ἔκαμαν νὰ γράφει
 τὸν ποιητικὸν του λίβελλο - σάτυρον - «Ἄγγλοι Βάρδοι καὶ Σκῶτοι Κρι-
 τικῶν» κατὰ τῶν κριτικῶν του. Αὐτὸ ἦτανε μὴ ἀπὸ τίς ἀφοροῦς, λέ-
 νε πολλοί, πού τὸν ἀνάγκασε νὰ διακίψει τίς πανεπιστημιακὰς του
 σπουδὰς καὶ νὰ φύγει ἀπὸ τὸ Καϊμπριτζ. Ἡ σάτυρον αὐτὴ τυπώθηκε
 σὲ τέσσαρις ἐκδόσεις καὶ εἶναι τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Μπαΐρον πού ἔκαμε ἐν-
 τύλιψη, καὶ μεταφράσθηκε καὶ σ' ἄλλες γλώσσας.

Ἡ ζωὴ του εἶναι ἓνας ἀγῶνας, μὰ καὶ ἓνα ποίημα. Πουθενὶ δὲν
 εὑρίσκει τὸ ἰδεώδες του. Στὸν ἔρωτά του, ὅπως καὶ σὲ κίθε ἄλλη του
 πράξη, ἦτανε ἄστατος. Ποτὲ δὲ μπόρεσε νὰ βρεῖ τὸ ἰδανικόν πού ποθοῦ-
 σε. Γι' αὐτὸ μετὰ λατρεία ἀφοσιωνότανε στὴν ἀρχαία τέχνη, πού ἦτε-

λειότητάς της ίκινωποιούσε την κάθε αξίωση τῆς ψυχῆς του. Ἐγραψε πολλά ποιήματα, μὲς τὰ ὁποῖα τὴν πρώτη, ἀναμφισβήτητη, θέση ἔχουνε τὰ: «Ἀποδημία τοῦ Τσ' Ἰντ Χάρολντ», «Γιακούρ», «Δὸν Ζουίν», «Κουρσάρως» καὶ μερικὰ ἄλλα ἀφιερωμένα στὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος καὶ στὴν Ἀρχιμάρι. Μὲ τὸν «Childe Harold» ποὺ ἐκδόθηκε στὰ 1812 ὁ Μπαίρον εἶχε τραβῆσει τόσο τὴν προσοχὴ τοῦ κινου καὶ ἔκμα τέτοιον ἐντύπωση, ὥστε, καθὼς λέγει καὶ ὁ ἴδιος «ξύτησε ἕνα πρωτὸ καὶ βρήκε πὸς εἶχε γίνει διόσημος». Ἐπίσης, ἔγραψε καὶ θεατρικὰ ἔργα, τὰ: «Μαρίνος Φαλιέρος Δόγης τῆς Βενετίας», «Σαρδανάπαλος», «Βέρνερ», «Κάιν», «Μίμρεντ» κ. ἄ. Τὸ τελευταῖο θεωρεῖται τὸ καλύτερο καὶ ὁμοιο στὴ δύναμη καὶ στὴ σύλληψη μὲ τὸ «Φίλουστ».

Τὸ ἔργο του τὸ περισσώτερον εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ τέχνη, δὲν ἔχει ὅμως τὴν ἀπλότητα, τὴν κλισιακότητα τῆς ἀρχαίας, ποὺ τόσο ἀγαποῦσε. Κι' αὐτὸ, γιατί ὁ Μπαίρον εἶχε ροπή στὸ ρομαντισμὸ, Ζούσε πραγματικὴ ζωὴ καὶ στὸν ἔρωτά του καὶ σὲ κάθε του ἄλλη ἐκδήλωση, καὶ ὅμως μέσα του ἦταν ρομαντικὸς. Θιγορεῖ κινεῖς πὸς δὲ συμβαδίζανε ἡ ψυχὴ του μὲ τίς ἐκδηλώσεις τῆς στίς πράξεις. Γι' αὐτὸ, ἀκριβῶς, λέμε πὸς ποτὲ δὲ βρήκε στὴν πραγματικότητα τὸ ἰδανικόν του, γιατί ποῦθεν ἄλλοῦ δὲ βλέπουμε νὰ φαίνεται μ' ὅλη τῆς τῆ δύναμη ἡ ψυχὴ του, παρὶ μόνον στὴν τέχνη. Ἡ ζωὴ του ἦτανε μιὰ πάλη γιὰ τὴν ἀνεύρεση ἐνὸς ἰδανικοῦ του, ποὺ μόνον στὴν τέχνη τὸ βρήκε καὶ γι' αὐτὸ βλέπουμε πὸς σὲ ποιήματί του δὲν ὑπάρχει ἡ πύλη. Ὑπάρχει μιὰ ἐκδήλωση ἐξιδανικευμένης ψυχῆς ποὺ εἶναι γαίτη τρικυμιασμένο αἶσθημα, δυνατὸ καὶ συναρπαστικόν. Σὰ ρομαντικὸς δὲ μπόρ ὕσε παρὶ νὰ ὑποφέρει στὴν ποιήσῃ του, νὰ μελιγχολεῖ, νὰ φαίνεται πὸς μιὰ βαθυτίτη ἀπελυσία ἔχει κυριευμένο τὸ εἶναι του, καὶ μὲ κλιμένη πάντα καρδιά μιλοῦσε καὶ τότε ποὺ ἔλεγε τὰ γλυκὰ ἐρωτικὰ του τραγουδία. Καὶ κατὰ βάθος ἀκόμα καὶ τότε ποὺ ἐνθουσίαζε τοὺς Σουλιώτες, ὁ μεγάλος ἐμπροχότης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνα αὐτός, καὶ τότε ποὺ πονοῦσε γιὰ κάποια ἀπώλεια μιᾶς ἀγάπης του, ἐνὸς ἰδανικοῦ του. Ὁ Μπαίρον εἶναι ἀπὸ τοὺς ποιητὰς ποὺ ἐτηρέσανε τοὺς κατοπινούς δημιουργοὺς τῆς ρομαντικῆς σχολῆς.

Γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του, μάλιστα στὴν Ἑλλάδα, θὰ μπορούσινε νὰ γραφοῦν τόμοι ὀλόκληροι. Ἐμεῖς περιοριζόμεστε σὲ λίγα αὐτὰ λόγια, κ' ἐκφράζουμε τὴν εὐχὴ νὰ μελετήσῃ ἡ νεότης μῖς τὸ ἔργο του, ποὺ δὲν εἶναι μόνον ἀπὸ ἀνθρωπιστικὴν ἄτυχη ἀτυχαιότητα ἀνάγνωσμα, μὰ καὶ ἀπὸ τεχνικὴ, γιατί ὁ Μπαίρον ἦτανε ποιητὴς ἀπὸ τοὺς λίγους τοῦ 19ου αἰῶνα.

CHARLES BAUDELAIRE

ΕΩΤΙΚΟ ΜΥΘΟ

Ὅταν φθινόπωρου ζεστὸ ἕνα βράδι, μὲ κλεισμένα
Μάτια ἀναπνέω τοῦ κόρφου σου, τὸ θαλαπερὸ τὸ μῦρο,
Μακάρια νὰ ξαναπλώνουνται ἀκρογιάλια βλέπω γύρω,
Ἐπὸ μονότονου τῆς λάμψεως ἡλίου χροσωμένα.

Μιὰ νῆσο εἰσέβη, ποὺ τῆς ἐδώρησεν ἡ φύση,
Δέντρα παραξένα, καρπούς πολὺ εὐχυμούς καὶ ἀκόμα
Ἄντρες, ποὺ ἔχουνε λιγνὸ καὶ ρωμαλέο τὸ σῶμα,
Γναίκες μὲ ματιά, τόσο ἀνεπὸκριτη, ποὺ ἐκπλήσσει.

Φερμένο, ἀπ' τὸ μῦρο σου σὲ τόπους μαγικούς
Βλέπω λιμάνι, ἀπὸ πανιὰ γεμάτο καὶ ἀπὸ ἰστούς,
Ἄζομ' ἀποσταμένο ἀπὸ τὸ κύμα τ' ἀγριεμένο,

Τ' ἄρωμα ἐνῶ τῶν πράσινων, τῶν δξυφοινικῶν,
Ποὺ στὸν ἀγέρα τριγυρνᾷ καὶ ἀχόρταγα ἀνασαίνω,
Μὲ τὸ τραγοῦδι ἐνώνεται, ἐντό; μου, τῶν ναυτικῶν.

(pleen et ideal.)

ΓΙΑΝ. ΚΟΥΓΙΟΥΛΗΣ

Η ΖΩΗ ΕΝ ΤΑΦΩ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ'

Σήμερα ἀπ' τὸ πρῶτ' συλλογιέμαι τὸν Μπαρμπαστυλιανὸν τὸν ἀβ-
τῆν. Δέν τὸν ξαίρεις ἐνὸς αὐτὸν τὸν τύπο. Ἦταν ἕνας κνηγρός ἀπ' ἕνα
χωριὸν τοῦ Λεπέτομνου, ἀπ' τὰ πρὸ ἀπόκρημνα, θρακῆς ἀψηλός καὶ ξε-
ραχγιανός σὺν ξερῆσι. Ὁ ἡλιος τοῦ θουνου τοῦ εἶχε κάψει τὸ πετρί,
καὶ τὸ γάνωτε μὲ κοκκινωπὸ μπακίρι. Σ' ὄλο του τὸ κορμί δέν τοῦχε
ἀφήσει ἕνα σπράκι, γλύνα. Ὅλο του τὸ σκαρὶ, ποὺ τῷχε χεῖμῶνα κα-
λοκαῖρι μιτόγυμνο, μὲ τὸ κουρελλιάρικο θρακί καὶ τὸ ξεττηθωμένο που-
κίμιτο, ἦτανε ἕνα σύμπλεγμα ἀπὸ νεῦρα, ποντίκια καὶ χοντρές φλέ-
βες, ποὺ κουλουργιάζουνταν καὶ σαλέδανε καὶ ζούτανε κάτω ἀπ' τὸ
τρουρουφλιασμένο του τὸ πετρί, σὺν ρωμαλέα φεῖδια. Τὸ κυνήγι ἦτανε
ἔλο του τὸ πῆθος κ' ἡ μοναδικία του τέχνη. Λοιπὸν αὐτὸς ὁ θουνήσι-

ος άνθρωπος, πού τό κορμί του ήτανε σκληρό και ροζάριο σαν τό κορμί μιās ελιās, είχε μιā παράξενη λυπησιά στη ζωή τών πουλιών και τών ζωντανών σαν τ'όδρισκε νά πίνουνε. Είχε τέσσερα σκυλιά πού ταγαπούσε πιό πολύ από παιδιά του, και τά λογάριζε πιό πολύ από τόν έαυτό του. Δοιπόν μιā μέρα ντοιφέκισε τό ένα, τή «Φιόξ» στό δεξι μπροστινό πόδι, γιατί χύθηκε πάνω σ' ένα κοπάδι πέρδιες πού δροσολογιότανε σέ μιā γούδα μέσ τόν Όρουάκα. Όλη τήν ώρα πού τα πουλιά πίνανε νερό, βαστούσε τό δίκανό του μέ τή μπουκα στό χορτάρι. Ήτανε ψυχές, πού πίνανε κάτω από τόν ουρανό τό νεράκι του Θεού. Κι αυτό τό πράμα, τό τόσο άπλό και μεγάλο, γιόμιζε τη βουνήσια του ψυχή από ευλάθεια και σεβασμό. Ακόμα είχε τήν ιδέα πώς τά πουλιά είναι τά ποιό ευλογημένα από όλα τά ζωντανά. Γιατί σέ κάλε γουλιά νερό πού καταπίνουν σηκώνουν τά κεφαλάκια τους προς τόν ουρανό, για νά τόν ευχαριστήσουνε για τά δώρα του. Πού τόν θυμήθηκα, θά πεις, τόν Μπαρμπαστυλιανό σήμερα. Δέν είναι στα κουτούρο, και νά δεξ.

Σά θγεις από τ' άμπρί μου και τραδήξεις όλο δεξιά τό χαράκιωμα Β1 περνώντας όλα τά παρακάδια του μέ τίς άριθμημένες ταμπέλες ίταμε τήν άκρη του Β 14 θρίτκεται σέ μιā σκιμηή του βουνο, τό ξεσκεποπια. Έκει δέν έχει χαράκιωμα, μιā γιατί δέν γίνεται, επειδή τό έδαφος είχε σκληρή τσακμακόπετρα, και μιā γιατί ο' λόφος πού πέρασε για νά φτάσει: εκεί σέ σκεπάζει από τό παρατηρητήριο του Περιτεριού, από τό μάτι του όχτρού. Έπειτα ή σκιμηή είναι τόπο άπότομη, πού τό μέρος κρίγεται από τούς άξιωματικούς για «άπρόδλητο», για «νεκρή γωνία» και δεξιαρωτί άλλο. Αυτό θά πει πώς και νά ρίξει ο όχτρος όβιδες για εκεί δέν μπορεί ποτές αυτές νά κάνουνε μιā κίθετη προς τήν τροχιά τους, κόβοντας τόν καμπλωτό δρόμο τους για νά πέσουνε στη σκιμηή. Αυτό, δέβαια, είναι μεγάλη ευτυχία για μας γιατί εκειδή τη σκισμηή θγαίνει άνάμεσα από τίς τσακμακόπετρες ένα νεράκι σαν τό διαμάνι, ίταμε ένας κοντυλοφόρος. Αυτό είναι ή μοναδική πηγή, πού πκίρνομε νερό, τρεις λόχοι δικόι μας κ' ένας Φραντσέζικος.

Έτσι καταντά μεγάλη καλοτυχία νάχεις κάθε μέρα ένα παγουρι νερό γιομάτο στ' άμπρί σου. Μερικοί τό κάνανε δουλειά. Πληρώνονται και ρεζιγάρουνε τή ζωή τους μέρα μετημέρι για νά γιομίσουνε τά ξενα παγούρια. Κ' είναι, αλήθεια, μεγάλη τρέλλα νάβγεις και νά περάσεις και τά 14 παρατόκακα του χαρακώματος μας γιατί τά πιό πολλά σημεία είναι όλότελα ρηγά, και φαίνεται από αντίκρυ, ακόμα και νά σέρνεται σαν τό σαμιαμίδι.

Πήγα και γώ κούττα-κούττα σήμερα πολύ πρωί, τό πιό πολύ για νά ξεμουχλιάσω τά φλεμόνια μου. Είχε φεγγάρι ακόμα και μόλις άρχι-

ζε νά χαρίζει ή αυγή. Οι άντρες γυρίζανε όλοένα από τή νυχτιάτικη υπηρεσία. Έτσι οι πελάτες του νερού δέν ήτανε πολλοί. Από τή δική μας τή διμοιρία ήτανε κι ο Γιγάντης. Γιόμιζαν κάτι φραντσέζοι ύπιδρες άξιωματικών κεινη τήν ώρα, και καθένας καινούργιος πού έρχότανε έκανε ουρά πίσω από τούς άλλους. Ήτανε μεγάλη ήτυχία. Όλοι οι «τομεις» σώπιναν. Τα κανόνια κοιμότανε κάτω από τίς περιοκλίδες πού τ'άκρυδαν, και μοναχά ένα πολυδύλο, μακρυνά, πολύ μακρυνά γάζωνε φλύρα. Μέτα σ' όλην αυτή τήν ήτυχία μιā όβιδα ξεκίνησε από τό Περιτερι. Ήτανε μικρό διαμέτρομα, από εκείνες πού οι φαντάροι μας τίς πκρανομιάζουν «κουτάδια», από τό γαύγισμα πού κάνουνε περνώντας. Κανένας δέν τή πρότεξε ο: τή στιγμή πού ήρτε κ' έτκασε δύο μέτρα δίπλα στο νερό. Σά σηκώθηκα αλαλιασμένος από χάμου, τό δεξι μου ε' άφεί δέν άκουγε, κ' ένοιωθα δυνατό πόνο στο στομάχι. Ο Γιγάντης ήτανε καθιμένος χάμου μέ τό κεφάλι πίνου στά γόνατα και τά χέρια άπλωμένα σαν τσακιμένα φτερά. Ήτανε σκισμένος: δίχως καμμιά λαδοματιά. Καμμιά δεκαπενταριά άλλοι βογγούτανε για ξεψυχούτνε ξαντερικτημένοι. Ένας μεγαλόσωμος Φραντσέζος μέ γένια ξανμια σάν ώριμα τεύρια, καθούτανε ανεκούρκουδα, και δίχως νά βογγά καλόλο κοινούτε ρυμικά μπρος, πίσω τό κορμί του από τή μέτη και άπένου. Μοναχά μέ τά δάχτυλα του δεξιού χεριού έφαχνε μιā τρυπίττα στο κρανίο του. Από εκεί έτρεχε μυαλό ματωμένο.

Σιλλογίζομαι τόν Μπαρμπαστυλιανό τόν «άβτζή» πού δέ σκοτώνε ποτές τί πουλιά και τά ζωντανά τήν ώρα πού πίνανε νερό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ.

Όμως ήρταμε για νά σκοτωθούμε εδώ για τήν «Έλευθερία τών Λαών». Περιφημα. Κ' είμαστε όλοι παλληκαρόπουλα πού δέ χαρήκαμε αυτή τήν άξιολάτρευτη Κυρία: κι αν δέ σκοτωθούμε, θά ποθάνουμε όλοι μέτ' σέ τόπο μικρό χρονικό διάστημα, όπο φτάνει για νά τριφτεί εκεινη εκει ή πέτρα ένα χιλιοστόμετρο. Κ' οι λαοί πού θά προφέρουμε θυσία για τή λευτεριά τους όλα αυτά τά χρυσά μας δώρα, τά νιάτα και τά ιδανικά και τίς αγάπες μας και τούς έρωτές μας και τίς χάρες μας και τήν υγειά μας και τά μέλη μας και τό φως μας και τή ζωή μας, κι αυτοί οι λαοί πάλι δέ θά προφτάξουνε νά ζήσουνε μηδέ τόπον καιρό, όσοι χρειάζεται σ' αυτό τό άμπρόζυλο για νά σαπίσει. * νά πίσω από όλα αυτά δέν είναι μιā φοδερή όμαδικιά τρέλλα πού πωρώνει σέ διαστήματα τά φτωχά ανθρώπινα μυαλά, τότες θά είναι μιā χτηνωδία χωρίς άλλο, για ένα άκατονόμαστο κακούργημα.

Κι οι άνθρωποι δέν μπορέτανε ακόμα μέτα σ' όλο τό κοπάδι τών άχρηστων θεών πού ανακλύφανε και λατρέψανε τόσες χιλιάδες χρόνια

τώρα, νά ξετρυπώσουνε κι έναν θεό πού θά τούς κοιτάξει μέ σπλαχνιά. Νά βάλει τήν εὐλογημένη παλάμη του στίμηλίγγια τους πού κάτουθέ τους βράζει αὐτή ἡ φριχτή ἀρρώστια καί νά τούς γιατρέψει. Νά κοιτάξει αὐστηρά μέ τό θεϊκό του μάτι καί νάδρει τό μολυντήρι τῆς χτηνωδίας καί τοῦ κακουργήματος γιά νά τό τσακίσει σίμυρμηγκι κάτου ἀπό τή δυνατή του τή φτέρνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ'

Ὁ ἄλλος, ὁ τρανός, ὁ Μπαλαφίρας, ἐξακολουθαί τό ρόλο του. Ἐνας φραντζέζος ὑπαξιωματικός μοῦπι ἐπιγραμματικά τίς ἐντυπώσεις πού ἀφήνει αὐτός, ὁ τύπος σέ καθένα πού τον πλησιάζει. Μόλις τότε δεῖς, λέει, μέ τότο μεγαλόπρεπη κορμοστασιά, λέει:

—Νά, ἀκριβῶς ἕνας στρατηγός!

Καί μόλις τόν ἀκούσεις νά σαλιαρίζει, λέει:

—Νά, π. χ. ἕνας ζευζέκης!

Τώρα τοῦ ἔχει κολλήσει ἡ ἰδέα νά πῆι τή φανφάρα τῆς Μεραρχίας μας μέσα στά χαρακώματα τῆς πρώτης γραμμῆς, γιά νά πιίξει, λέει κάτου ἀπ' τή μύτη τοῦ ὀχτροῦ τό λαϊκό τραγοῦδι πού τόχει κάνει πρωτοπικό του μᾶρι:

Μπαίνω μέσ τ' ἀμπέλι

Σί νοικοκυρά

Νά κι ὁ νοικοκύρης

Καί μέ κυνηγᾷ.

Φαντάσου λοιπόν. Ἐκεῖ πού «κίχ» νά πει; θά σ' ἀκούτουν ἀπ' ἀντίκρου καί θά σέ λυστάξουν μέ τίς τορπίλλες καί τίς ὀβίδες. Ὁ ἀρχιμουσικός του τοῦ λέει πῶς τό τραγοῦδι αὐτό εἶναι πρώτη τάξεως μουσική, καί οἱ στίχοι του ἔχουνε νοήματα μεγάλα. Κι ὁ Μπαλαφίρας τοῦ κόλλητε ἕνα παράσημο στό στήθος, τόν ἔδαλε καί βροντᾷ στά ταμπούρα του ἀπό τό πρῶτ' ὡς τό βρῖδι καί πολεμᾷ νά μάθει τ' ἀμπέλι» του σέ κάθε ξένον ἀξιωματικό πού πῆι νά συνεργαστεῖ μαζί του. Τίς προάλλες τότε βρῆκε ἄλλη πετριά. Ἀπεφάτισε ν' ἀλλάξει ὅλες τίς γαλλικές στρατιωτικές ὀνομασίες τῶν σημείων τῆς παρατάξεώς μας μέ ἑλληνικά ὀνόματα.

Αὐτό κατὰ τή γνώμη του ἦταν τρομερά «πατριωτικό». Εἶδανε καί πάθανε οἱ ἀξιωματικοί τοῦ Ἐπιτελείου νά τοῦ δόσουνε νά καταλάβει πῶς, ἂν γινότανε ἕνα τέτοιο πρᾶμα, ἔπρεπε ν' ἀλλάξει σύγχρονα ὀλάκαιρο τό ὀνοματολόγιο τῆς χαρτογραφίας καί νά βγοῦν - φτοῦ κι ἀπέξαρχης - καινούργιες διαταγές σ' ὅλα τά διεύνη στρατεύματα γιά νά ἐπεξηγοῦν τό μεταδάφτισμα τῶν θέσεων . . .

(Ἀπόσπασμα)

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΒΙΘΑΝΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,

ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΡΑΔΟΣ ΧΑΤΖΗΝΑΣΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ἐσωτερικοῦ: Ἐτησίαι Δρ. 30

Ἐξάμηνη Δρ. 15

Ἐξωτερικοῦ: » Φρ. Γ. 25

» Φρ. Γ. 13

ΓΡΑΦΕΙΑ : Λεωφ. Ἐθνικῆς Ἀμύνης 30—Θεσσαλονίκη

Τὰ « ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ » διευθύνονται ἀπὸ Συντακτικὴν ἐπιτροπὴν καὶ κυκλοφοροῦν στὸ τέλος κάθε μηνῆ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ: «Τὸ Τραγοῦδι τῆς Ἀγάπης» — Μετάφρ. Παν. Ε. Ζαριφοπούλου. — Ἐν Ἀθήναις, ἐκδοτ. Οἶκος Δ. καὶ Η. Δημητράκου. — Σειρὰ 4 ἐκλεκτῶν διηγημάτων (Τὸ Τραγοῦδι τῆς Ἀγάπης—Τὸ Ὀνειρο—Ὁ Σκύλος—Ἐνας Θεάνθρωπος), σὲ κομψὸ χαρτόδετο τόμο. Δρ. 6.

ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ: « Ἡ Ζωὴ ἐν Τάφῳ » — Χερσόγραφον ποῦ βρεθῆκανε μετὰ τὸ γυλὸ τοῦ λοχία Ἀντώνη Κωστούλα. — Λογοτεχν. βιβλιοθ. τῆς « Καμπάνας » — Μυτιλήνη 1924. — Ὁ κ. Σ. Μυριβήλης ἔζησε τὸν πόλεμον, τὸν εἶδε μετὰ τὴν φρίκην του, καὶ ἔννοιωσε τὸν ἀνθρωπιστικὸ παλμὸ μέσα τὸν ἀκόμα, αἰσθάνθηκε καὶ τὴν συγκινήσει τοῦ ἔρωτα, στὸν ὁποῖον, μετὰ ἀπὸ τὸ χαράκωμα, ξαναστρέφει νοσταλγικὰ ὁ νοῦς του. Ἀπ' ἐδῶ ἀντλεῖ τὴν ὑπόθεσίν του ποῦ ξεδιπλώνει μετὰ τὴν παραστατικότητα καὶ ρεαλισμὸ στὸ « ρομάντσον » του.

Τὸ ἔργον αὐτὸ μᾶς φέρνει στὸ νοῦ τὸ Λάτσο μετὰ τὰ ἀνθρωπιστικὰ του διηγήματα.

Κ.

